

Ennek a vonatnak már fülkéi sem voltak. Mije nem lesz legközelebb, kereke?, gondolta Máté, és fásultan bámult ki az ablakon az elsuhanó, gömbölyű tehenekre. Esteledett.

64 Tarcsay Zoltán

A BEFEJEZHETETLEN

(regényrészlet)

Reménykedett, hogy mivel a filmekben az ilyen füzetek mindig éppen a kellő információt tartalmazzák, hogy előremozduljon a cselekmény, nekik is szerencsájük lesz. Fogta a kezében, de nem akart kinyílni. Ezek Éva legtitkosabb gondolatai és érzései, lehet, hogy nem úriemberhez méltó elolvasni őket.

Még ma kinyitod?, kérdezte türelmetlenül Palánky, és Máté kinyitotta. Nem véletlenül volt a neve „csigás füzet” (bár csak ők ketten hívták így). Palánky elismerően fütyyentett: majdnem minden oldalt különböző arányú és mintájú csigaházak dekoráltak, egyeseket Éva még ki is színezett. Voltak arkhimédészi csigák, logaritmikus csigák, hiperbolikus csigák és még egy Fibonacci-féle is. Egyesek a végtelenbe tartottak, mások ellaposodtak, és további csigákba fonódva tovább tekeregtek. Voltak egy- és kétdimenziósak, és volt egy, ami nem is nézett ki csigának, és Máté sejtette, hogy egy sokdimenziós hipercsiga árnyéka lehet, Palánkyt pedig egy úrszörnyre emlékeztette, és kérte Mátét, hogy lapozzon el. Ellapozott.

Te tudad, hogy ennyire odavan a csigákért?, kérdezte viszolyogva Palánky. Máté bevallotta, hogy azt nem, hogy ennyire, de valami jó oka biztos van. Az biztos, helyeselt Palánky, és mutatta az ujjával, hogy a lánynak nincs ki mind a négy kereke, Máté visszavágott, hogy Évának éppen, hogy több kereke van az átlagnál, és elkezdtek a kerekek ideális számáról vitatkozni.

Lassan kezdte megszokni a szemük a sok csigát, és már az írásra is oda tudtak figyelni. Máté félt tőle, de azért remélte, hogy róla is lesz ott valami, elvégre ő is a történet része. Nem volt. Lehangoltan a füzet végére lapozott, hátha lesz ott valami feljegyzés Éva délelőtti ötletéről. Az sem volt. Megtá-lálták viszont a Testvériség éjszakai gyűlésének a leírását, amihez még egy vázlatos rajz is volt, és Palánky végre el tudta képzelni, hol állt a mester és hol sorakoztak a novíciusok. Máté tovább lapozott. A következő oldal már üres volt.

Palánky lehangoltan sóhajtott, Máté pedig meg volt rökönnyödve, hogy ez egyenesen udvariatlanság velük szemben: a válasznak mindenképpen a

– Na, előveszed végre? – türelmetlenkedett Palánky, és Máté táskájára mutatott. – A csigás füzetet.

Máté a homlokára csapott, és elővette. Hátha volt ideje Évának leírni, ami délelőtt eszébe jutott.

füzetben kell lennie, csak Éva gondosan elrejtette, hogy az ellenség ne tudja olyan könnyen megfejteni. Épp az a baj, akadékoskodott Palánky, hogy Éva az ellenségnél van, a füzet pedig nálunk, ezért nekünk kell megfejteni, pedig tudod, mennyire utálok a rejtvényeket, mondta, és rosszkedvűen hátradólt nézni a teheneket, ahogy hazafelé gurultak. Máté szerette a rejtvényeket, úgyhogy el is kezdte tüzetesen végigtanulmányozni a füzetet a lelegejétől. 65

A csigák már átvitt értelemben is felbukkantak: visszatérő motívumok és logikai csavarok képében. A Befejezhetetlen történetének részletei egymásba csavarodtak és fodrozódtak, hömpölyögtek és örvénylettek, mint Éva szemében a fény, mint a mondabeli kigyó, aki rétes akart lenni. A füzet sokkal régebbi volt és vastagabb is, mint korábban hitte; hosszú oldalakon át ívelt a nevek, címek és évszámok roppant hálózata, amit néha vázlatos portrék szakítottak meg, hol írottak, hol rajzoltak. Ott volt Königsbergi Anselmus és Lodovico Fanciulla arcképe, egy kolostor fénymásolt, kivágott és beragasztott alaprajza, valamint különböző titkos társaságok lajstroma és összefüggéseinek jegyzéke, különös tekintettel az Infiniciánusokra. Még a Társaság, pontosabban, ahogy a füzet utalt rá, a Társas Mulató is kapott néhány bekezdést (Máté szíve megdobbant, hogy majd talán itt lesz ő – de itt sem volt). És mindenütt az a sok nyíl, csillag és kérdőjel – Éva tipográfiai rendszere külön figyelmet érdemelt. Máté úgy érezte, hogy ereszkedő, spirális röppályáján beljebb és beljebb kering Éva fejébe, mind mélyebbre, ahol az anyag egyre sűrűbb, egyre nő a vonzása, aki pedig túl közel ér, és átlép egy láthatatlan határt, azt örökre elnyeli és menthetetlenül széttranszírozza. (Már bizsergetek is a csontjai, és várta a transzírozódást.)

Itt, Éva fejének ezekben a belső rétegeiben apránként meglapultak a csavarok, kiegyenesedtek a csigák, látszólag minden sima lett és homogén, lassanként eltűntek a különbségek. A történet részecskéi szorosan egymáshoz feszültek. Máté már nem talált sehol ellentmondást, és mintha az egésznek egyre erősebb valóságszaga lett volna. Még jól emlékezett arra, amikor a könyvtárban kitalálták az olasz Lodovicót, de a többi részletre már nem, az apró szálakra, amik a történelemhez fűzték, a számtalan utalásra és idézetre, amit Éva mind összegyűjtött ide a füzetbe. Más szereplők is felbukkantak, akikről Máté még csak nem is hallott: egy bizonyos John E. Stephenson nevezetű, tizenkilencedik századi, angol költő, akinek már a neve is túl hihető volt, és Éva szóról szóra idézte az egyik szonettjét eredetiben, a *The Widening Gyre* címűt (amiben Máté nem tudott hibát találni, az összes rím és jambus a helyén volt), a következő oldalon meg egy rövid esszében le volt vezetve belőle az egész kora huszadik századi angol költészet. Máté nem emlékezett rá, hogy

a közös fájlban lett volna szó erről a Stephensonról, és nem fért a fejébe, hogy volt Évának ideje ennyi ötletet összegyűjteni az elmúlt pár hét alatt, amikor ő alig bírt megszülni három vagy négy gondolatot szörnyű kínok és erőlködés árán.

66 Egyszerre két balsejtelme is támadt: egyfelől, hogy Éva nem pár hét alatt írta mindezt, hanem sokkal, sokkal hosszabb ideig, talán évek kellettek hozzá, talán egy egész élet; másrészt (és ez még nyugtalanítóbb volt), hogy ez a rengeteg részlet és összefüggés már túllépte a fikció és a jó ízlés határait, ennyi mindent nem lehet csak úgy kitalálni, ez már egyenesen túlzás. Túlságosan valóság-hű. Nem is jegyzetfüzet volt ez, hanem egy kész művészettörténeti lexikon. Egy másik bolygó művészettörténete.

Palánky érdeklődött, hogy talált-e már valamit. Találtam, mondta elgondolkodva Máté, és Palánky izgatottan faggatta, hogy mondja már, mit talált. Nem tudom, ismerte be Máté, nem látom az erdőtől a fát, Palánky pedig kijavította, hogy nem inkább fordítva, mire ő a fejét rázta, Palánky pedig vállat vont, hogy ez is egy mátéizmus, amin kár az embernek a fejét törnie.

Máté úgy döntött, hogy addig nem avatja be Palánkyt a részletekbe, amíg ő maga valami realista értelmezést nem tud hozzá gyártani, Éva védelmében. A füzet azonban egyelőre ellenállt a realitásnak, pontosabban éppen, hogy túlon túl realisztikus volt, ám a valódi valóságra merőleges. Egy merőleges univerzum. A rejtvény pedig ellenállt a megfejtésnek, talán mert nem rejtvény volt, nem megfejtés céljából készült, nem is készült, hanem magától törzsfajlóddott, vagy egész egyszerűen csak úgy volt.

Nem, nincs itt, mondta egy nő mögöttük hangosan, telefonálhatna halkabban is, gondolta Máté, és elátkozta ezeket a fülkétlen vasúti kocsikat. *Biztos nem a következővel ment?*, folytatta a nő, aztán szerencsére csöndben maradt.

Palánky, hallottál te már a sok világról? Melyikről, kérdezte ásitva Palánky, és Máté megértette vele, hogy nem úgy érti, hogy melyikről, hanem a sok világ elméletéről, egy szóban, hogy *sokvilág*. Ja, arról, csapott a homlokához Palánky, arról nem, mondta, és Máté a szemét forgatta. Minden a hullámfüggvényekkel kezdődik, ami folyton elágazik, kezdte magyarázni, íszer dé pszí dé té egyenlő há pszí, mondta, kedves egészségedre, vágta rá Palánky, Máté pedig legyintett, és megpróbálta elmesélni a részecskéket, a sok világot meg a dekoherenciát, és a macskát a dobozban, aki az egyik világban él, a másikban halott, a kvantumemesemények véletlenszerűsége miatt. Ja, a macska, mondta megkönnyebbülten Palánky, mert végre talált valami fogódzót Máté inkohereus mondókájában, közelebb hajolt hozzá, és megszorította a karját. Részvétem, mondta szomorú arccal, Mátéra pedig most rányávogott a múltból a Macska, és elfelejtette, mit akart mondani.

– Csak nem ti vagytok? – mondta nyávogó hangon a szőke lány, akit annyira érdekeltek a bránok (és azonos volt a korábban mögöttük telefonáló

nővel). Itt állt előttük teljes valójában, és Máté arra jutott, hogy valószínűleg fázhat, legalábbis a mellei, mert eléggé kilátszottak, de azért igazán kedves tőle, hogy idehozta őket nekik, és másra nem is volt ideje gondolni hirtelen. – Még nem vagyunk hivatalosan bemutatva – folytatta Zsófi, és leült Máté mellé. – Én vagyok a Kertész Zsófi – nyújtotta a kezét, Máté pedig röviden megszorította, hogy ő pedig „a” Földes Máté, és a csigás füzetet a háta mögé rejtette. – Tudom – mosolygott Zsófi. – Én is, mondta Máté, és Zsófi még jobban elvigyorodott. Palánky várta, hogy sorra kerüljön, de Zsófi mintha elfelejtette volna, hogy ő is létezik, úgyhogy keresztbe fonta a karját, és mogorván, jelentőségteljesen ült ott, de hiába.

Zsófi érdeklődött, hogy hova utaznak, és ők feleltek, hát tudja, Pestre, jó, de azon belül hova, hát a Keletibe. Arra én is rájöttem, forgatta a szemét Zsófi, és egy fokozattal még kijebb rakta a melleit. De utána? Megmutathatnátok a várost, javasolta, mire kérdezték, hogy hát nem pesti, és Zsófi tettettett sértődöttséggel közölte, hogy ő vidéki lány, ha nem tudnák.

Máté úgy döntött, hogy elég a köntörfalazásból, és megkérdezte, nem vezetné-e el őket Márkhoz és Bénihez, akikkel nyilvánvalóan egy követ fúj, hogy megtalálják Évát. Zsófi nem tudta, ki ez az Éva, de már eleve nem volt neki szimpatikus, főleg, hogy így otthagyta őket. Nem lehet megbízni az ilyen flúgos pesti csajokban. De Márkot és Bényt csak el tudná érni valahogy, kötötte az ebet a karóhoz Máté, Zsófi azonban erre is kitérő választ adott, hogy nem is ismeri őket, csak a konferencián találkoztak, és legszívesebben akkor látná őket, amikor a háta közepét. Máté az ablakra mutatott, amiben ott tükröződött Zsófi háta közepe, aki erre egy frivol kuncogást hallatott, és melleleg közelebb hajolt, és Máté most észrevette, valahogy észrevétlenül már majdnem teljesen az ölében ült, úgyhogy most óvatosan arrébb araszolt a lánytól, és erősen Évára gondolt, ha pedig lett volna valami amulettje vagy rózsafüzére, ami Évát jelképezi, akkor most azt szorította volna.

Palánky halkán sóhajtott, és Mátéra nézett nagyon fortélyosan, az ablakon keresztül, hogy Zsófi azt higgye, a teheneiben gyönyörködik, amik különben már nem látszottak, egyrészt mert addigra hazamentek, másrészt mert közben egészen besötétedett. Elkapta Máté tekintetét, és megemelte a szemöldökét, kérdezve, hogy most mi lesz. Máté húzta a száját, hogy az bizony jó kérdés, valahogy meg kellene szabadulni a lánytól. Palánky alig észlelhetően intett a kezével, hogy azt mégis hogyan lehetne abszolválni? Máténak nem volt ötlete, vállat vont. Majd kivárják az alkalmas pillanatot, és kerekét oldanak, például a pályaudvaron, a tömegben. Palánkynak látszólag tetszett ez az ötlet, bár Máté nem volt biztos benne, hogy pontosan tudta-e kifejezni magát így némán, a maszatos ablakon keresztül.

Többször megkérdezték a lánytól, biztosan nem tudja-e, hol van Béni és Márk, és ő váltig bizonygatta, esküdözött, hogy nem, és nem is akarja, de bármiben segít majd nekik, ha már ilyen rendesek hozzá, főleg Máté, asszisztál, kávéfőz, de tényleg *bármit*, és legalábbis Máté szerint erősen
68 hangsúlyozta azt a bármit.

Végre szuszogva, süvöltve megállt a vonat a Keletiben.

Talán most, biztatta magát Máté, Palánkyra biccentett, amaz visszabólintott, és indult leszállni, mint aki meg akarja előzni a tömeget, ami sajnos nem volt, az egész vonaton ha tízen lehettek. Hová rohan ez, kérdezte Zsófi, Máté pedig a foga alatt szitkozódott, és indult ő is, nyomában a lánnyal. Ez nem a tiéd?, kérdezte Zsófi, és Mátének nyújtotta Éva füzetét. Egek, a füzet, mondta magában Máté, hát mindenhol ott akar hagyódni, méltatlankodott, és zavartan megköszönte.

Látod, még jó, hogy itt vagyok, villantotta rá széles mosolyát Zsófi. Most vagy soha, gondolta Máté, amint leléptek a vasúti kocsirol. Ne haragudj, valamit elfelejtettem, mondta, és mire a lány észbe kapott, vissza is ugrott a vonatra, és szaladt előre, hogy ott szálljon le. Fohászzkodott, hogy Palánky is megmeneküljön, és megígérte magában az égilakóknak, hogy áldoz majd nekik kitűnő hekatombát. Leugrott az első kocsirol a peronra, és körülnézett, hátha meglátja Palánkyt. Meg is látta, jött cammogva, úgyhogy rákiáltott, hogy siessen már, de az olümposziaknak, úgy tűnt, nem kellett az áldozat, talán már jól voltak lakva aznap, vagy valamiért meg voltak sértődve, mindenesetre Palánky riadtan megrázta a fejét, és ekkor Máté látta, hogy ott megy mögötte Zsófi, mint aki fegyvert tart Palánky hátához. Persze nem tartott, Palánky mégis úgy tipegett, mint aki teleszarta a gatyáját.

– Ez meg mi volt? – háborgott Zsófi.

Máté hebegett-habogott, hogy elfelejtett valamit. Megszökni?, kérdezte sértődötten Zsófi. Itt akartatok hagyni éjszaka egyedül a gyilkos és féltelmetes Budapesten! Palánky biztosította, hogy ilyesmiről szó sincs, képzelte az egész, őket nem olyan fából faragták. Hanem milyenből, kérdezte Zsófi, és a tekintete Máté nadrágjára tévedt. Máté nyelt egyet, és erőt vett magán, hogy legyőzze az émelygést, ami mindig rájött, ha valami udvariatságra kényszerült. – Zsófia – kezdte, és Zsófi kijavította, hogy Zsófi – Zsófi... nem tudom, honnan pottyantál ide, talán Márk küldött, talán nem (tuti, hogy ő, morogta Palánky), de most már elég volt ebből a komédiából – Zsófi szeme tágra nyílt, hogy miféle komédiából –, és legjobb lesz, ha itt különválunk. – Ezzel megragadta Palánkyt, és rohant vele a kijárat felé. Hallották Zsófit utánuk szólni, hogy hé, de nem néztek vissza, és felszálltak a metróra, ami szerencsére épp jött.

– Ennek is menekülés lett a vége – mondta Máté fáradtan, miután leszálltak, és már hazafelé sétáltak Mátéhoz, mert Palánky nem mert hazamenni,

nehogy találkozzon a rettegett Palánkynéval, aki ki tudja, mire képes, még a végén álmában megfojtja, és esedezve kérte Mátét, hogy hadd aludjon a díványán, ha van olyanja, de jó lesz bármi is, Máté pedig biztosította, hogy mi sem természetesebb, dívány viszont sajnos nincs, de majd valamit kitalálnak.

69

– Általában az szokott lenni – bólított Palánky. – Mármint a dolgok vége.

– Évát akkor is meg kell menteni – szögezte le Máté, és Palánky nem is próbált ezzel vitába szállni.

– Kiderítettük már, hol van? – kérdezte Palánky, mert nem egészen emlékezett, mire jutottak a csigás füzetrel. – Mutasd azt a noteszt.

Máté felkészítette Palánkyt, hogy ne ijedjen meg, ez ugyanis nem közönséges füzet, noha még ő maga sem érti, hogy pontosan hogyan keletkezhetett, és még várt volna vele, hogy ezt elmondja, de ez az abszurd zsófis epizód meggyőzte, hogy még szorosabban össze kell tartaniuk, mert az ellenség mindenhol ott leselkedik. Ezen Palánky szokásához híven elérézékenyült, Máté pedig elővette a táskájából a füzetet, és a kezébe adta. A részleteket nézd, mondta, de a részleteket nehéz nézni, és Palánky fel-alá lapozgatva kereste őket. Legalább kétszáz oldalnyi anyag van itt, Palánky, és sehol egy ellentmondás, csak néhány hézag és kérdőjel (Máté, szólt közbe Palánky, de Máté folytatta), és ezek a kitalált személyek élethűbbek, mint te meg én (Máté!), nézd csak meg azokat a jambusokat, ez egy mestermű. Máté – kiabált Palánky – ez üres.

Hogy érted, hogy üres?, nézett bután Palánkyra. Úgy, mondta Palánky, hogy ez nem a csigás füzet, és végigpörgette a lapjait, amik tényleg üresek voltak, és a borítóján is megmutatta a csigát, hogy nincs ott.

Máté tenyerének homlokán való panaszos csattanása messze visszhangzott a Vérmezőn, ahol most éppen áthaladóban voltak. Mellettük felriadt és óbégatva elrepült egy madár. Fáradtan surrogtak az autók.